

Til Randers Kommune

Bemærkninger til "projekterne" – Helhedsplan for Bjellerup Ladegård og Ringboulevardens forlængelse.

Den 11. marts 2021 behandlede Udviklingsudvalget en sag om **"Igangsætning af helhedsplan for Bjellerup Ladegård"**.

Jeg tillod mig efterfølgende at gøre formanden for udvalget, hr. Christian Brøns, opmærksom på, at man med dette store projekt, incl. Randers Kommunes projekt med Ringboulevardens forlængelse, bevæger sig ud på "gyngende og usikker grund", da en betydelig del af området har ret så udfordrende jordbundsforhold i form af bentonit / plastisk ler.

Det fremgik "dog retfærdigvis" af sagsfremstillingen og beslutningen i udvalget **"At der skal tages højde for områdets jordbund med plastisk ler" / "at der lægges respektafstand ind af hensyn til plastisk ler"**.

Det er meget "bløde" og ikke særlig konkrete bemærkninger, der mest af alt kan have karakter af **"Så er der da skrevet noget om jordbundsforholdene"**.

Intet er som udgangspunkt "nok" umuligt og naturligvis må det forventes at Randers Kommune har / vil få styr på udfordringerne – **eller har de / får de det?**

Når selv de "klogeste" hoveder i Danmark indenfor geologi og geoteknik gang på gang må klø sig i nakken når der sker noget uforudset med byggeri og anlæg på / gennem plastisk ler, må det da vist mane til eftertanke – eller?

At planlægge ud fra en standardbemærkning:

"Planlægge ud fra oplyst grundlag og i tværfaglige samarbejder" er ikke ensbetydende med at planlægge ud fra et fagligt, korrekt grundlag, da det jo kan komme tværs af det der ønskes.

Det er min primære bevæggrund for at reagere og mane til meget grundig eftertanke, selv om jeg naturligvis kan være fuldstændig ligeglad, selv som borger i Randers Kommune.

Plastisk ler betegnes som Danmarks mest komplicerede jordtype, hvilket også har afstedkommet at der pt. kører et stort forskningsprojekt for at blive klogere på denne jordtypes hemmeligheder (se vedhæftede).

I bare iver for at udvikle skal man passe på med ikke bare at stirre sig blind på en forventet, "øjeblikkelige" gevinst, måske primært fostret af visse forretningsmæssige "interesser", men se det i et større, langsigtet perspektiv, hvor skader på ejendom og miljø i givet fald kan vise sig efter mange år, hvor det så er for sent at fortryde.

Hvem bebrejdes så, hvem vil erstatte osv.?

Lange juridisk slagsmål vil følge og der vil være mange tabere, der efterlades i ulidelige, økonomisk og psykisk tomrum!

Gimming, den 30. juni 2021

Spørg blot de husejere i Dronningborg der blev påvirket af skader efter en nedlagt naturgasledning og hvor der gik mange år før der blev givet en vis erstatning.

I Norge har man kvikler der udfordrer norske geologer. Her er der lavet byudvikling i områder legaliseret af tekniske vurderinger af geologer og efterfølgende politisk valideret i bare iver for at udvikle og tilfredsstille, til trods for advarsler fra nationale eksperter på området.

Efterspillet efter det seneste jordskred i Gjerdrum kører nu i højeste gear. Hvem har sagt hvad, hvem har som teknikere / sagkyndige valideret på et ikke fagligt korrekt og ansvarligt grundlag osv.

Nu bliver de "kloge" hoveder udstillet som næsten sløse og fagligt ikke dygtige nok og lokal politikerne står også for skud!

Det er slet og ret beskæmmende - såvel fagligt som lokal politisk. Nu vaskes der hænder og nu skal syndebyggene findes.

Tilsvarende bør efter min mening ikke gentage sig med plastisk ler i Dronningborg.

Jeg er ikke geolog, men har beskæftiget mig med byggeri gennem mange år og har via denne platform haft kontakt med ingeniører og geologer der heller ikke er helt sikre på hvordan man bedst gebærder sig i områder med plastisk ler.

Det mest lumske er at skaderne ofte først viser sig mange år senere, når nogle af de forudsætninger man har gjort sig ved etableringen viser sig ikke længere at holde eller slet og ret glemmes i udførelsesfaserne. At holde styr på udgravninger, beplantninger mv. i et større område, udført løbende af forskellige aktører, vil være noget af en udfordring og vise sig umulig i praksis.

Trist, men beklageligvis nok virkeligheden.

Det er ikke spor sjovt når en bygning pludselig begynder at hæve sig på grund af jordens kvelling eller synker eller måske endda bevæge sig. Så er der sandsynligvis kun ejeren til at betale ved kasse 1, selv om vedkommende måske slet ikke er skyld i skaden / skaderne. Bygmesteren / bygherren er i mange tilfælde over alle bjerge.

Når man læser om de geotekniske forhold og hensyn til disse beskrevet i Lokalplan nr. 590 i samme område vil de nye projekter efterlade **kolossale, geotekniske puslespil og udfordringer.** Ringboulevardens forlængelse vil føje yderligere dimensioner til disse puslespil, da større vejplanlæg i den aktuelle type jord kan kræve afgravninger og udgravninger til blandt andet store rørledningsarbejder. Etablering af afskærmende jordvolde vil medføre store vægtforøgelse på et i forvejen "ustabilt" underlag. Ganske vist kan man i nogle tilfælde forbedre stabiliteten af leret ved at opblande med brændt kalk. Men det løser langt fra alle udfordringer.

Jeg vil også opfordre til at man virkelig nærlæser Byggelovens §12 og 12A grundigt igennem. Randers Kommune står også med et stort ansvar! Det gælder såvel politisk som administrativt.

Hvis de besluttede tiltag føres ud i livet vil et bestemt afsnit i Region Midtjyllands netop vedtagne Råstofplan heller ikke mere være relevant. Ganske vist er det i Råstofplanen formuleret som "råstofinteresseområde".

Gimming, den 30. juni 2021

Mig bekendt har en udnyttelse af bentonit forekomsten tidligere været drøftet, men ikke iværksat. Ifølge forlydender har man været bange for efterfølgende skader på nærliggende bebyggelser, da udgravningerne vil komme til at ligge for tæt på disse.

Skaderne efter en Naturgasledning for år tilbage skræmmer nok alligevel stadig. Eller gør de ikke?

I bare iver for at udvikle glemmes fortidens "synder og fejltagelser" ofte.

Citat fra Råstofplan 2016:

Bentonit: Der har ikke tidligere været indvundet bentonit i regionen. Der er nu udlagt et råstofgraveområde ved Støvring og et råstofinteresseområde ved Dronningborg, begge i Randers Kommune. Råstofgraveområdet ved Støvring indeholder en ressource på mere end 1 mio. m³ bentonit; men der er ikke foretaget indvinding i området endnu.

Høringsudkast til Råstofplan 2020:

Bentonit: Der bliver ikke indvundet bentonit i regionen på nuværende tidspunkt. Der er udlagt et råstofgraveområde ved Støvring og et råstofinteresseområde ved Dronningborg, begge i Randers Kommune. Råstofgraveområdet ved Støvring indeholder en ressource på mere end 1 mio. m³ bentonit, men der er ikke foretaget indvinding i området endnu.

I de indkomne høringssvar til Råstofplan 2020 er der ikke nogle der vedrører de aktuelle afsnit, hvilket vel burde have været naturligt med de nu beskrevne undersøgelser og planer og ikke mindst med afsæt i foreliggende Kommuneplan. Det kan ikke ses at Randers Kommune har reageret i høringsfasen.

Såfremt der ikke ligger et ikke offentliggjort notat fra Randers Kommune kan Region Midtjylland med rette nu føle sig ført bag lyset.

Den nu netop vedtagne Råstofplan 23. juni 2021 indeholder nedenstående tekst.:

*Bentonit: Der bliver ikke indvundet bentonit i regionen på nuværende tidspunkt. Der er udlagt et råstofgraveområde ved Støvring og **et råstofinteresseområde ved Dronningborg**, begge i Randers Kommune. Råstofgraveområdet ved Støvring indeholder en ressource på mere end 1 mio. m³ bentonit, men der er ikke foretaget indvinding i området endnu.*

Gimming, den 30. juni 2021

Vi er i øvrigt en del som synes at den store byggeaktivitet der også pt. finder sted i Randers i større udstrækning burde styres af en mere langsigtet, overordnet plan som i større udstrækning tager hensyn til behov, klimatiltag (CO2) og frem for alt arkitektonisk "kvalitet" med flere grønne områder, frirum mv.

Det er trist når beboere i tillid til forudsætninger for deres boligdrømme efterfølgende må konstatere at det kan der hurtigt laves om på.

"Arkitektonisk kvalitet" opfattes af mange ganske vist som et subjektivt begreb.

Det har jeg det ganske fint med da jeg ikke står alene med denne vurdering – tværtimod.

Der er i dag en trend med bare at bygge uden vel egentlig at tænke ret meget på eftertiden og det vi efterlader til vore efterkommere. Og ikke mindst er det trist med den bygningsmæssige fortætning, der finder sted flere steder. De grønne frirum er blevet en mangelvare – al plads skal bebygges.

Det er også "lidt" trist at se flere af de bebyggelser der pt. opføres i og omkring Randers. Ensformige og kønsløse.

Jeg har heldigvis oplevet tider hvor byplanlægning og byudvikling var betydelig mere styret af overordnede, faglige hensyn.

Nedenstående tekst er fra et bygningsmæssigt "manifest" til Københavns Kommune skrevet af den anerkendte arkitekt Dan Stubbergaard, COBE arkitekter.

Selv om det omhandler Københavns Kommune kan det uden problemer overføres til resten af Danmark. Det er tragisk at der ikke tænkes mere på helheden og ikke mindst fremtiden.

Undertonen i hele Dan Stubbergaards artikel er ikke til at tage fejl af. Den bør mane til såvel politisk som administrativ eftertanke.

BEKÆMP DE ENSFORMIGE BYGGERIER:
I MIN HVERDAG MØDER JEG OPTI MENNESKER, SOM STILLER MIG SPØRGSMALET: "HVORFOR TEGNER I ARKITEKTER SÅ ENSFORMIGT, ISÆR NÅR DET PRÆJER SIG OM NUTIDENS BOLIG-BYGERIER? HVORDAN KAN I VÆRE DET BEKENDT?" VI ARKITEKTER HAR SELVFØLGELESE ET ANSVAR, MEN DET ER VIGTIGT AT UNDERSTREBE, AT VORES ROLLE OG POSITION I BYGERIETS FØDEKÆDE HAR ÆNDRET SIG. ARKITEKTEN SIDDER IKKE LÆNGERE FOR BORDENPEN OG HAR MEGET SJÆLDENT DET AFGØRENDE ORD. ARKITEKTEN FUNGERER I DAG SOM UNDERLEVERANDØR TIL DEVELOPERNE OG TOTALENTREPRENØRERNE, OG DERFOR ER DET GROFT SAGT BLEVET POLITIKERNES OG MYNDIGHEDERNES OPGAVER AT SIKRE EN NØDVENDIG HØJ KVALITET INDENFOR BYENS ARKITEKTONISKE UDVIKLING. VI HAR BRUG FOR EN LANGT HØJERE GRAD AF DETALJERET PLANLÆGNING. HVIS VI IKKE LAYER EN DETALJERET STYRING AF PLANLÆGNING OG ARKITEKTONISK KVALITET, SÅ SIKKERER VI, AT DET ER DEN LÆVESTE Fællesnævner, der hersker, og det kan vi ikke være bekendte over for byens borgere og fremtidige generationer. Der skal være benhårde kvalitetskrav for dem, som bygger i kommunen, og vi skal turde sige nej til ligegyldig arkitektur.

I Ebeltoft har man fået en kulturperle i og omkring den gamle Maltfabrik. Den blev ikke politisk eller administrativt født, men født og båret frem af lokale ildsjæle, der ikke ville acceptere det "normale", bare at rydde og bygge nyt.

Gimming, den 30. juni 2021

Nu roses det udførte også politisk. Den type projekter er mere værd end en masse "trist", fortættet byggeri og vil tiltrække flere nye borgere end en del af det byggeri der i dag opføres.

Endnu engang – jeg håber virkelig at man såvel administrativt som politisk tænker sig grundigt om og ikke bare forlader sig på at byggeri og anlæg i områder med bentonit / plastisk ler nemt kan klares uden risici for efterfølgende konsekvenser.

Dem der tror det bedes først nærlæse vedhæftede artikler grundigt igennem og søge bredere viden ved personer med mange års kendskab til plastisk lers hemmeligheder, hemmeligheder som stadig udforskes.

Mvh

Flemming Sand

Bilag:

Danmarks lumske ler

Forskere til kamp mod lumsk jordtype i undergrunden

I bund og grund – din byggegrund

Lokalplan 590